

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554 โดยมุ่งศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ (1) บุคลากร (2) อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (3) สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 38 คน รวมทั้งหมด 41 คน ในโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคลากร โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหารและครูทั้งหมดส่วนใหญ่ เห็นว่าได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและมีการกำหนดนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ ในขณะที่ผู้บริหารและครูบางส่วนไม่ได้มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และผู้บริหารและครูส่วนน้อยไม่แน่ใจว่าได้ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติ ในเรื่องจัดทำเนียบวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคลากรนั้น บางส่วนได้เสนอว่า บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอ อีกทั้ง ผู้รับผิดชอบโครงการขาดการประสานงานกับชุมชนและเผยแพร่การใช้แหล่งเรียนรู้กับชุมชน และบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านบุคลากร ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาให้ความรู้จัดการอบรมให้บุคลากร และบุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย ในการค้นหาข้อมูล ควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ ในการจัดการเรียนรู้ ควรวางแผน จัดสรรเวลา ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความตระหนักและจิตสำนึกในภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ ได้ใช้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจัดการเรียนรู้ และใช้อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนจัดการเรียนรู้ ในขณะที่ผู้บริหารและครูส่วนน้อย ไม่ได้ใช้วัดในชุมชน และอาคารสถานที่ภายนอก

โรงเรียนจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารและครูส่วนน้อยไม่แน่ใจว่าได้ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติ คือ ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภททรัพยากรธรรมชาติ และใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น สำหรับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นส่วนน้อย ได้เสนอว่า มีอาคารสถานที่คับแคบ จำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ ที่เป็นกลุ่มใหญ่ อีกทั้ง อาคารสถานที่เก่า ผุพัง ทรุดโทรม ไม่พร้อมในการจัดการเรียนรู้และไม่เหมาะสมในการจัด กิจกรรม และอาคารสถานที่ ในชุมชนไม่ค่อยมี ขาดการดูแลรักษา และ แหล่งเรียนรู้บางแห่งอยู่ ไกลจากโรงเรียน ส่วนสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีจำนวนจำกัดและไม่มีหลากหลาย โดยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรจัดสร้างสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ และเป็นศูนย์กลางที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรม ควรจัดสรรงบประมาณ ปรับปรุง ซ่อมแซม และปรับสถานที่ให้ เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และควรจัดตั้งคณะกรรมการดูแลรักษา ประสานงานกับชุมชน ในการรักษาอาคารสถานที่และมีการ วางแผนสนับสนุนส่งเสริมการใช้สิ่งแวดล้อมในการ จัด การเรียนรู้เพิ่มขึ้น

นอกจากนั้นในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารและครูส่วนมาก ได้นำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนรู้ และได้รับ การส่งเสริม พัฒนาเครื่องมือ และ เทคโนโลยีที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในขณะที่ผู้บริหารและครูบางส่วนที่ไม่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประเภทเอกสาร สิ่งพิมพ์ และไม่ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภท เทคโนโลยี ส่วนผู้บริหารและ ครูส่วนน้อยที่ไม่แน่ใจว่าได้ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติ คือ หลังการใช้แหล่งเรียนรู้แล้วมีการดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม สำหรับปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่พบบางส่วน ได้เสนอว่า ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสื่อเทคโนโลยีภายนอกมีไม่หลากหลาย ขาดการติดตามซ่อมแซมคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอและขาดการประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรวางแผนและแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อเทคโนโลยี ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อและ เทคโนโลยีมีการจัดสรรงบประมาณ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ควรจัดสรรและจัดหาสื่อ เทคโนโลยี ให้เพียงพอ มีความพร้อมในการใช้งาน และควรได้รับการสนับสนุน สื่อเทคโนโลยี จากหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึง สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนบ้านเวียงผาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปรายได้ดังนี้

การใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านบุคลากร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และกำหนดนโยบายการจัดการจัดแหล่งเรียนรู้ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ เบญจวรรณ ระดา (2550) ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนของ โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน บุคลากร สถานที่และกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคนได้ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และจุดประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอนดังที่ กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนว่าครูเป็นเพียงผู้จัดสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ทดลอง ผักผ่อน ให้เกิดประสบการณ์ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และห้องส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา คือ กำหนดนโยบายของโรงเรียนเรื่องการจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ให้ชัดเจน สร้างความเข้าใจให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าระหว่างบุคคลในโรงเรียนกับชุมชนสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดเป็นแผนงาน โครงการแบบปฏิบัติงานจากการศึกษาบางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ไม่ได้วางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ และไม่ได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งใกล้เคียงกับ ผลการศึกษาของ วินัย ไพอารมณ (2547) ที่พบว่า ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ งานที่ไม่ได้ปฏิบัติคือ การวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้บุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงทำให้ชุมชนขาดความเข้าใจที่ชัดเจนและขาดความสนใจในการให้ความร่วมมือส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีน้อย ดังนั้น โรงเรียนควรดำเนินการ คือ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการศึกษาศึกษาบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอดีต ปัจจุบันรวมถึงปัญหาอุปสรรคและเจตคติของประชาชนต่อโรงเรียน และในการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ซึ่งต้องตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์และการประสานงานกับชุมชน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนและรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่าง

โรงเรียนและชุมชนในระยะยาวซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

ในขณะที่ส่วนน้อยไม่แน่ใจว่าได้ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติ คือ จัดทำเนียบวิทยากรหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งใกล้เคียงกับ ผลการศึกษาของ วินัย ไพอารมณ (2547) ที่พบว่า ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ มีบางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ จัดทำเนียบวิทยากรหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ และคล้ายกับผลการศึกษาของ ศิริพร จิตอารีย์ (2549) ที่ได้ศึกษาการจัดแหล่ง เรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ที่เห็นว่าส่วนที่ไม่ได้มีการปฏิบัติคือ ส่งเสริม ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ และจากผลการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วน ได้เสนอปัญหาไว้ดังนี้ บุคลากรมีน้อย ไม่เพียงพอ ไม่เข้าใจในการดำเนินงาน มีเวลาในการให้ ความรู้ที่น้อย และบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน ผู้รับผิดชอบโครงการขาด การประสานงานกับชุมชนและเผยแพร่การใช้แหล่งเรียนรู้กับชุมชน เช่นเดียวกับ วินัย ไพอารมณ (2547) ที่ได้ศึกษา พบว่า ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัด เชียงใหม่ ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ด้านบุคลากร บุคลากรไม่มีความรู้ ขาดความรู้ความชำนาญ ในทำนองเดียวกันกับผลศึกษาของ ศิริพร จิตอารีย์ (2549) พบว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาที่พบ คือขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจใน การจัดแหล่งเรียนรู้ จากผลการศึกษาส่วนน้อยได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้าน บุคลากร ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาให้ความรู้ จัดการอบรมให้บุคลากรและ บุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย ในการค้นหาข้อมูล ควรจัดสรรบุคลากรให้ เพียงพอ ในการจัดการเรียนรู้ ควรวางแผน จัดสรรเวลา ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความตระหนักและจิตสำนึกในภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดล่ามแปลภาษาเพื่อให้ เกิดความเข้าใจ เช่นเดียวกับ นัยนา อุปกุล (2547) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บ ข้อมูล สารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีระบบ แต่ยังมีปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความสามารถ ในการ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยตรง ข้อเสนอแนะคือ ให้มีการเชิญวิทยากร ในท้องถิ่นมาร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สอน จัดบุคลากรรับผิดชอบให้ชัดเจน และ อบรมเรื่องการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ ขณะที่ ศิริกาญจน์ โกสุภัก และ คารณิ คำวังนัง (2545, หน้า 22) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนในอนาคตควรมีการจัดการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในชุมชน

กล่าวคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น เพราะแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และความเป็นอยู่ ความแตกต่างเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ความรู้ที่ควรค่าแก่การสืบทอดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเทศชาติ ทำนองเดียวกับการศึกษาของโปรยทอง แซ่เต้ (2545) พบว่า ในการใช้แหล่งวิทยาการชุมชน เพื่อการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน ครูได้นำแหล่งวิทยาการชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้มากที่สุด แต่มีการใช้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การขาดงบประมาณในการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนจึงไม่สามารถใช้วิทยาการชุมชนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งได้มีการเชิญหรือนำแหล่งวิทยาการชุมชนมาใช้ในการเรียน การสอนและให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแทน เช่นเดียวกับการศึกษาของ วราภรณ์ จันทบุตร(2549) ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ของครูช่วงชั้นที่ 2 พบว่า สภาพการรู้หรือไม่รู้ว่ามีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทยของครูช่วงชั้นที่ 2 ครูส่วนใหญ่รู้ว่ามีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3 ประเภท โดยรู้ว่ามีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทบุคคลตามลำดับ สำหรับสภาพการใช้หรือไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย พบว่าครูใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทกิจกรรมมาก สำหรับบุคคลใช้ปานกลาง และสถานที่ใช้น้อย ส่วนเหตุผลการใช้หรือไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทสถานที่ เป็นเพราะไม่สะดวกในการเดินทาง ขาดงบประมาณ ยุ่งยากในการประสานงาน เจ้าของสถานที่ไม่ให้ความร่วมมือ และครูเกรงจะเกิดอันตรายกับผู้เรียน เหตุผลที่ครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลไม่มีเวลาว่างให้เพียงพอ ผู้เรียนเป็นชนเผ่าหลายชนเผ่ารวมกันทำให้ยากต่อการสื่อสาร การคมนาคมและการติดต่อประสานงาน ไม่สะดวก ครูรู้สึกว่าคุณครูไม่มีความชำนาญและไม่มีความรู้ในการสอน บุคลากรที่มีความชำนาญมักจะอายุมากจึงไม่สะดวกในการเดินทาง เหตุผลที่ครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทกิจกรรมเป็นเพราะครูเห็นว่ากิจกรรมไกลตัวผู้เรียน ไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สถานที่จัดกิจกรรมห่างจากสถานศึกษามาก ไม่สะดวกในการเดินทาง กิจกรรมบางกิจกรรมอยู่ในช่วงที่ไม่เหมาะสมต่อ การเรียนการสอน บางกิจกรรมขัดต่อศาสนาที่ผู้เรียนนับถือหรือขัดต่อจารีตของชุมชน และเกรงว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้เรียน

ส่วนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไว้ว่าได้ใช้สภาพแวดล้อมและ ใช้อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอกพงษ์ อวดมูด (2551) ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่าย

รักษา ประสานงานกับชุมชนในการรักษาอาคารสถานที่ ดังที่ เมธี ปิณฑนนานท์ (2528) กล่าวว่า หากการจัดบริเวณและอาคารสถานที่ของสถานศึกษาไม่เหมาะสมแล้ว จะส่งผลต่อการบริหารและการอบรมสั่งสอนอย่างมาก เช่นเดียวกับเสรี ลาขโรจน์ (2531, หน้า 163) ที่กล่าวว่าบรรยากาศภายในโรงเรียน จะเป็นต้นแบบและอุปกรณ์สำคัญในการสร้างเสริมความมีระเบียบวินัย สุขนิสัย ความคิดสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้น อันเป็นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง และกิติมา ปริศิตติก (2532, หน้า 197) กล่าวว่าการจัดการอาคารสถานที่ เป็นการรู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา และให้บริการแก่ชุมชน และการส่งเสริมทำนุบำรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี สนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ อาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนจะบรรลุผลได้ จะต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน ให้อยู่ในสภาพดี ถูกหลักวิชา เพื่อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากที่สุดและประหยัด

จากการศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรให้ความสำคัญ มีการสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมสำหรับการเป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนถ้าหากได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้พร้อมสำหรับการใช้งาน และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ ก็จะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายได้

สำหรับ การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนรู้ มีการส่งเสริม พัฒนาเครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ สามารถ รอดสำราญ (2546) พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี นำกลุ่มแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศมาใช้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิกรม ดิจิตกาศ (2546) ได้ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ทุกโรงเรียนได้มีการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยทำงานของโรงเรียนและเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูทุกคนเห็นว่าคอมพิวเตอร์มีความจำเป็นต่อนักเรียนและต่องานต่าง ๆ ในขณะที่ ส่วนน้อยที่ได้ให้ข้อมูลว่าไม่แน่ใจว่า ได้ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติ คือ ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภท เทคโนโลยี ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทเอกสาร สิ่งพิมพ์ และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้แล้วมีการดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม โดยมีบางส่วนได้เสนอปัญหาที่พบคือ ขาดวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสื่อเทคโนโลยีภายนอกมีไม่หลากหลาย ขาดการติดตามซ่อมแซม และ

ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ อัมพร เบ็งใจ (2544) ได้ศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนปฏิรูป การศึกษาอำเภอค้อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักเรียนอยู่ ประมาณ 5 คน ต่อ 1 เครื่อง ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน สภาพความพร้อมพบว่า ทุกด้านตั้งแต่การจัดระบบการให้บริการ แผนและโครงการการใช้คอมพิวเตอร์ บุคลากรที่รับผิดชอบ มีความพร้อม สภาพปัญหาในด้านการบริหารจัดการที่มีปัญหามาก ได้แก่ ทักษะความรู้ในการ ใช้คอมพิวเตอร์ของนักเรียน เครื่องคอมพิวเตอร์ใช้การไม่ได้หลายเครื่อง เนื่องจากมีสภาพเก่าชำรุด ขาดการทำนุบำรุงรักษา ในทำนองเดียวกันกับผลการศึกษาของ สายสุนีย์ แสงเขื่อนแก้ว (2547) ที่พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 มีระบบข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ ขาด การมีส่วนร่วมในท้องถิ่น ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด มีการดำเนินการตามแผน มากที่สุด มีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย ควรมีการปรับปรุง ด้านข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ส่วนน้อยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรวางแผนและแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อเทคโนโลยี ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อและ เทคโนโลยี จัดสรรงบประมาณ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และจัดหาสื่อเทคโนโลยีให้ เพียงพอที่มีความพร้อมในการใช้งาน และควรได้รับการสนับสนุน สื่อเทคโนโลยีจากหน่วยงาน ต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีของโรงเรียน มีการนำสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการอำนวยความสะดวกใน กระบวนการเรียนรู้โดยสื่อและเทคโนโลยีจะช่วยสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเห็น ภาพที่ชัดเจนขึ้น และได้รับความรู้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และในส่วนที่ยังต้องพัฒนาในการใช้แหล่ง เรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยีของโรงเรียน คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภท เทคโนโลยี ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทเอกสารและสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการขาดความร่วมมือ ประสานงาน เกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและขาดการสนับสนุน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเพื่อประโยชน์จากการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสื่อและเทคโนโลยี โรงเรียน ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน งบประมาณ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดหา สื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอ และหลังการใช้แหล่งเรียนรู้แล้วควรมีการดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม ให้มี ความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอ

ดังนั้นในการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม และด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในการดำเนินการ สร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุดและจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ผู้บริหารโรงเรียน และครู ควรให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งทางด้านบุคลากร อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สื่อเทคโนโลยี รวมถึง การวางแผน การดำเนินการ มีการนิเทศติดตามผลของการใช้แหล่งเรียนรู้ และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครู และชุมชน ควรสร้างความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในทุกด้าน
3. ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรได้รับการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน
4. ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมอบหมายหน้าที่ให้มีบุคลากรประจำแหล่งเรียนรู้ อย่างชัดเจนเพื่อการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีระบบและต่อเนื่อง
5. โรงเรียน ควรจัดบรรยากาศภายในบริเวณโรงเรียนให้มีความร่มรื่นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ผู้สนใจที่จะศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษากับกลุ่มประชากรในโรงเรียนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้
3. ควรทำการประเมินติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน